

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 20

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. mai 1949

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

23 árg.

Tvangsauktið

Samstundis sum »Dimmal.« finnist at fyrirkomulag við stórum lánnum og litlum eginkapitali lesa vit eisini í »Dimmal.« soljóðandi lýsing: »Tvangsauktion over fast ejendom. Efter begæring af Færøernes skifteret, som behandlede skibsfører N.N.s konkursbo, vil der blive afholdt tvangsauktion over den boet tilhørende træejendom med dertil opført beboelseshus og to udhuse«.

Í mini fyrstu grein við yvirskriftini »Skraaplan«, segði eg, at vit íd nú eru um hálvthundrað ár hava lisið somikið í »Dimmal.« gjøgnum ár, at vit í hvussu er vita hvat vit ikki skulu gera. Tá id eg hetta skrivaði, hugsaði eg nettupp um tær mongu tvangsauktið, id fóru fram óll tæy árin, meðan »Dimmal.« skrivaði um »Fornýelsen af den færøske fiskeriflåde«. Nakrir initiativmiklir skiparar royndu at lata nýggj skip byggja ella keyptu frá útheiminum góð fó. Men tá id skipið var komið til Føroyar fingi menninir onga hjálpið við útreiðslum umframt at peningurin frammanundan var ov lítill. Menninir fingi aldri byrjað driftina á egnum beinum, men máttu fáa ein ella annan reiðara at hjálpa sær. Endan vita vit óll, og omanfyri umtalaða tvangsauktion boðar frá missi av tróð og úthúsum og enn tá missi av setthúsum, minnir okkum á tær mongu sorgarleikir, id tá fóru fram. Hesum viðvikjandi kunna vit nýta tæy roð, id »Dimmal.« sigur við. Ólitiðokkini: »Dette mislykkede foretagende tjener med sine ruiner til at spærre vejen for nye skridt i lignende retning«. Ti sjálvandan fingi aðrir initiativmiklir skiparar ræðslu í blóðið, tá id tær sóu sínar starvsbróðir verða ríknar út á geilar við konu og börnum.

Hetta prógvar alt samalt at tað ræður um at gera lánmöguleikarnar so rúmar og lagaligar, at menn ikki skulu noyðast at seta tróð, úthús og enn tá setthúsin í veð fyri at kunna keypa skip. Skipini sum koma til Føroyar verða her í landin-

um. Sjálvanda skal ti landið taka ta tapið, id stendst av, at skipini eru ovdýr at keypa.

Onkur vil kanska spyrja hvadani landið fær henda peningin. Men hartil er at siga at landið altið hevur góldið tapini. Ti landið — samfelagið — er samansett av teim einstóku samfelagsibúgvarunum. Í omanfyri standandi fóri við nevndu tvangsauktið er tað ein einstakur samfelagsibúgvari sum verður skattaður so hart, at alt hansara, bæði tróð, úthús og setthús verður tikið sum skattur fyri at Føroyar skuldu fáa eitt skip meira. Altso við óðrum orðum at siga soleiðis: Føroyar eitt gott nýtt skip ríkar, men maðurin tróð, úthús og sethús fátækara. Fyrrenn okkara landastýri kan skilja ta órættvissi, sum her fer framm, og ta landskaðiliga í hesum órættvissi við tað, at hetta »tjener til at spærre vejen for nye skridt i lignende

retning«, fyrr verður eingin framburður í landi okkara.

Vinnulánsgrunnurin varð stovnaður, og hann var eitt stórt framstig. Hann er grundvöllurin undir tí stóra framburði, sum hevur verið hesi seinastu árin, meðan nærum firati trolarar eru komnir til landið umframt onnur fó. Men ællanin hjá okkum, sum bardust fyri at stovna henda grunn, var als ikki henda, at fátækir fiskimenn, sum settu peningin tann, sum tær vágaðu lívið fyri millum sprengiknóttir og tilíkt, skulu missa peningin tann umframt tær krónur, sum tær nú vakja fyri vátir og válaðir upp til 20 timar í samdøgrinum í Hvítahavinum og aðrastaðni í myrkri, kulda og illveðri av mongum sløgum.

Her má ein broyting koma og tað heinan vegin. — Landið kann ikki venda tað blinda eygað og tað deyva oyrað til, ta id tilíkir sorgarleikir fara fram.

J. H. Danbjørg.

Er fiskiskapurin kring oyggjarnar givin upp til skutils?

Í stórbardaganum var fiskifriður í Norðsjónum og fiskurin tók seg væl upp. Aftaná, tá matneyð gekk á í mongum londum og fiskaprísurin hækkaði, hevur fláskiflotin verið talmikil har so at nú er við at verða so oyði, at tað litið loysur seg longur at royna har, siga trawl-skipararnir í Yarmouth og Lowestoft. Mangar ferðir hevur verið roynt at fáa eitt slíkt skil á fiskiskapinum í Norðsjónum at fiskurin ikki kom at minka burið í einki, men litið hevur batað. Og nú noyðast nógvir av hesum trolarum at sækja fiskigrunnar id liggja longur burtur av leið, siga tæy ensku blóðini.

Ei dani í at ein stórus ríðil av útlenskum fiskifórum nú herjar á okkara fiskigrunnar. Altíð hava fremmandir fiskað her, tó ongantið í so stórum tali sum nú.

Hvør ansar so eftir hesum útlenska fiskiflotinum, at hann ikki eisini roynir inni á tí litla ókinum sum Danmark í sáttmálanum við Ongland unti okkum? Og um onkur føroysk lina

verður sópað í trolid — hvat fær so ánarin í skaðabót?

Hava tær, id ráða fyri borgum her á landi, so reiðiliga givið fiskiskapin kring um oyggjarnar upp til skutils at vit ikki eingang hava eitt eiti av verju til at ansa eftir at her gongur nökurlunda regluliga til — so eigur at verða hildið uppat við teimum stóru orðunum um at fiskivinnan er okkara eitt og alt!

Tað er ikki til at skilja at okkara útróðrarmenn ikki lást meiri um vón í hesum viðurskifti. Teimum nerrar hetta lagið meiri enn okkara fiskiskipum sum litið tykjust at virða um fiskiskap kring okkara egna land.

Føroyskur útróður frá dag til degi skuldi átt hesa litlu viddina triggar fjórðingar úr landi. So satt er hetta eitt litið óki, men so mikið er tað tó vert at sleppa vit at hava tað í friði og náðum so er tað tó so mikið vert at tað mundi loyst seg at verja tað móti fremmandum »garðbrótarum«.

Sverre Patursson.

Sosial forsorg

Kundi ikki »Dagbl.« gjørt so væl at greitt sínum lesarum frá hvat id Thorstein Petersen og Fólkaflaksmenn hava gjørt fyri at ókt um ellisrentustudning og sjúkurstudning. Har er okkurt heimabeiti at ganga á, men tað munu ikki vera óll, id sleppa inn á tað. — »Dagbl.«, sum brigslar biddaragongur, kundi eisini gjørt so væl at greitt lesarum og partamonnum frá, hvat id stóð í sjálvstýrisuppskotið Fólkaflaksmanna: at danski staturin skuldi lata árigan studning til sjálvstýri í Føroyum. Hvussu stórus hesu studningur skuldi vera kom tó ongantið fram.

Haldór Jespersen 50 ár

Tann 26. mei fylti ein av okkara góðu íbúgvum 50 ár.

Tað var Haldór Jespersen.

Um seint, so tillukku, góði vinurin, Haddin mín.

Ikki tí, hetta skal ikki vera ein gravartala, men eitt vinarhóll og tókk fyri farnu 50 árin. Tú ert enn sum fjórutí. Og — hvør veit, um tú ikki verður maður at hinda teg í gjøgnum onnur 50 ár. Tað er gamalt, heldur tú. Men lat gå, eg ynski tær kortini ein so langan tein aftrat. Eg ynski tað kanska líka nógvi fyri okkara skuld sum fyri tína sjálvs skuld, tí tú ert uttan at vera smikrandi ein ófóru Tvøroyragentur vóru Føroya Válar, ein av teimum ekta, trúgvur og valamaður í allar mátar. Tú hevur ikki bara verið ein av landsins bestu kyndarum umborð í einum trolara ella óðrum dampskipi — tú hevur verið við mongum og mangan kaldan kólt — men eisini á landi, millum ungdomin fyrst og fremst, hevur tú kynt væl og mannliga. Tú eigur ein part av æruni, at vit á Tvøroyri itróttarlaga tora at hyggja allar í eyguni. Merkiligt. Ógíftur, tó varð tær júst at verða venjari hjá tí veika, vakra kyninum. Ein Dani segði, at Tvøroyragentur vóru Føroya vakrastu, Kanska tað var tí, tú valdi at trena tær. Tær vóru kanska allar tær líka kærar, so tú fekkst ikki í lg at velja — og kom so til fimmti uttan at hava bundið teg. Einku í gráta yvir, tú eigur so tað besta eftiri. Eg komi so í brúðleyp. Fái so Pætur ella Martin at yrkja tykkum eitt kvæði ella ein song.

Góður fiskimaður, góður sjómaður, góður javnaðarmaður og arbeidarastriðsmaður, elskaður av okkum óllum, men mest av . . . nokk sagt. Vit ynskja tær hjartaliga til lukku. Tú lívi leingi, minst tæy 50 aftrat, hin gamli!

Vinur á Tvøroyri.